

Gjesteredaktørens innledning

Kristen Nordhaug
Høgskolen i Oslo og Akershus
Kristen.Nordhaug@hioa.no

Dette nummeret av FLEKS er et festskrift til ære for Tore Linné Eriksen i anledning hans 70-årsdag den 2. mai 2015. Den 23. oktober 2013 avholdt forskningsgruppa "Utvikling, makt og ulikhet" ved Høgskolen i Oslo og Akershus et godt besøkt seminar med tittelen "Kunnskap og kritikk: Et seminar for å hedre og utfordre Tore Linné Eriksen". Fire av de fem artiklene i nummeret er bearbejdede versjoner av innlegg som ble holdt på seminaret. Kjell Havnevik hadde i tillegg forberedt et innlegg som han ble forhindret fra å holde. Det blir også utgitt her.

I sin artikkel gir Knut Kjeldstadli en personlig presentasjon av jublantens mangesidige virke. Tore har vært framtrædende i norsk offentlighet i en mannsalder. Han var lenge aktiv i SF/SV, og har vært aktiv i en rekke grasrots- og solidaritetsorganisasjoner på venstresida. Tore har arbeidet som lærer, forlagsredaktør og forsker. I 1997 ble han ansatt ved utviklingsstudier på Høgskolen i Oslo og Akershus til glede for kolleger og generasjoner av studenter. I 2007 ble han professor. Han pensjonerte seg i 2013, men han har fortsatt en arbeidsplass ved Høgskolen.

De øvrige artiklene i dette nummeret omhandler fire temaområder som har stått sentralt i Tores forskning: Folkemordsstudier, utviklingsstudier, Afrikastudier og globalhistorie. Artiklene til Randi Rønning Balsvik og meg selv tar for seg Tores egen forskning innen henholdsvis folkemordsstudier og utviklingsstudier. Balsvik drøfter Tores arbeide om det tyske koloniale folkemordet i Namibia tidlig i det 20. århundret og hans bredere drøftinger av folkemord og folkemordsstudier med grunnlag i dette arbeidet. Tore knytter her an til en bredere, komparativt orientert litteratur. I artikkelen drøfter Balsvik både fordeler ved å utvide kategorien "folkemord" og farer ved å strekke begrepet for vidt.

Min egen artikkel omhandler Tores arbeider innen utviklingsstudier. Her drøfter jeg hvordan Tore siden 1974 har framhevet betydningen av tværfaglighet innen utviklingsstudier for å forstå de store, overgripende utviklingsproblemene. Tores faglige utgangspunkt var avhengighetsteoretisk der utviklingsforskjellene mellom Nord og Sør ble forklart ut fra den globale kapitalismen. Siden utviklet han mer komplekse forklaringer. Imidlertid hevder jeg at Tore også i enkelte nyere arbeider i for stor grad legger vekt på global kapitalisme alene for å forklare internasjonale geopolitiske maktforhold, fattigdom og ulikhet.

Begge artikler kommenteres av Tore. I svaret til Balsvik viser han til den raske veksten i studier som knytter sammen kolonial fordriving av urbefolkning og folkemord. Han framhever at dette hjelper til å sette de kjente eksemplene i folkemordslitteraturen inn i en bredere komparativ ramme. I svaret til min artikkel viser Tore blant annet til nyere arbeider av Samir Amin. Amin er en klassisk avhengighetsteoretiker som har gitt slipp på en rekke av sine tidligere antakelser, mens han utvikler en analyse av en moderne monopolkapitalisme forstått i nær sammenheng med internasjonale geopolitiske maktforhold. Den internasjonale verdensordningen er i stadig endring, men de grunnleggende maktforholdene består.

De to andre artiklene i dette nummeret behandler sentrale temaområder i Tores forfatterskap, Afrikastudier og globalhistorie, uten at de spesifikt går inn på Tores egne arbeider. Kjell Havnevik drøfter de siste års sterke "Afrikaoptimisme", som er blitt fremmet av enkelte bistandsorganisasjoner og i næringslivspresen. Bakgrunnen for en slik optimisme er i stor grad Afrikas høye økonomiske vekst etter århundreskiftet. Havnevik ser på nyere optimistiske analyser av Afrika i næringslivstidsskriftet *The Economist*. I følge Havnevik svekkes disse analysene av kulturblindhet som blant annet gjør det vanskelig å forstå forhold som ebolaepidemien og tilknytningen til forfedres land. *The Economist* tar heller ikke høyde for at Afrikas økonomisk vekstmodell i liten grad skaper sysselsetting og truer småbondejordbruket, som er avgjørende for levekårene til Afrikas fattige.

Temaet for Maria Sjöbergs artikkel er fraværet av et kjønnsperspektiv i forskning og formidling om verdenshistorie. Dette demonstrerer hun ved en gjennomgang av artikler i det renommerte *Journal of World History*, der bare seks av nærmere 200 artikler behandlet kjønnsforhold. Sjöberg drøfter mulige grunner til dette, og trekker fram arbeider som peker mot en bedre forståelse av kjønn i verdenshistorien. Hun demonstrerer at studier av slekts-, kjønns- og familieforhold belyser sentrale dynamikker i organisasjonen av imperier opp gjennom verdenshistorien, samt alliansepolitikk og krigføring i det tidlig-moderne Europa.

Vi publiserer også en bibliografi med et utvalg av Tores arbeider om Afrika, utviklingsstudier, Nord/Sør, den tredje verden og globalhistorie. Her finnes det populærformidling for brede lesergrupper, lærebøker og prisbelønte akademiske artikler. Uavhengig av sjanger skriver Tore klart og uten unødig fagsjargong. Han er en folkeopplyser av rang som deler sin enorme kunnskap om skeive maktforhold og motmakt med lek og lærd.